

je bil popolnoma neodvisen od vipavske graščine. V XVI. stoletju je bil last plemenitih Edlingov. Ti so ga prodali l. 1656. Lovrencu Lanthieri, sami pa so se preselili v Ajdovščino.

Poleg teh utrdb je stal v XV. stoletju še Baumkirchnerjev stolp ob izviru Vipavice za sedanjim Lanthierijevim gradom. Ostanek tega »turna« je menda severovzhodni zid gradu.

Prvi gospod Vipavski se omenja Vitvin l. 1154. in 1156. Od tega časa naprej je znana dolga vrsta vipavskih plemičev, ki niso bili lastniki gradu, ampak le očakovi vazali.

V Budjevški pogodbi, 30. aprila 1551., je moral očak Nikolaj odstopiti Vipavo in Erzelj avstrijskemu vojvodu Albrehtu II. Avstrijski vojvodi so podelili Vipavo najprej koroškim plemičem iz rodu Ostrviških. Leta 1487. je gospodoval v Stari Vipavi Lenart pl. Herberštajn, oče slavnega Žige, odkritelja Rusije. V vojski z Benečani je bila Stara Vipava l. 1508. porušena. Grad se tam ni več pozidal. Leta 1528. je dobil v zajem Gašper Lanthieri obe graščini: Vipavo in Rifemberg. On je menda zidal nov grad med obema rokavoma Vipavice. Najbrž so takrat le razširili Baumkirchnerjev stolp. To zidanje je pokončala l. 1550. strela. Takrat so z gradom vred pogorele dragocene listine. Sedanji grad je bil dogotovljen leta 1669. Vinski hram na Zemoni so zidali l. 1685. in ga radi lepega razgleda imenovali »Belvedere«.

Lanthierijev rod izvira iz stare patricijske rodovine laškega mesta »Brescia«. Radi domačih razdorov so se preselili na Goriško. Dobro uspela podjetja so jim pripomogla do bogastva in veljave. Že leta 1445. se je poročil Anton Lanthieri s sestro Andreja Baumkirchnerja in na ta način prišel v stike z Vipavo. Njegovemu sinu Antonu je podelil cesar Maksimilijan plemstvo 31. marca 1518. Takrat so dobili Lanthieriji tudi grb: polumeseč s tremi zvezdami. Baronstvo je dobil 10. oktobra 1572. Lavrencij Lanthieri, Friderik pa je bil l. 1632. povzdignjen v grofovski stan.

(Dalje.)

Ksaver Meško:

Večerna.

*Že solnce po dnevu pročem k pokoju gre.
Na polje in travnike sence legajo.
Iz logov večerni spevi tičk se glase.
Dekliške pesmi čez krájino begajo,
ko da se pogrezajo v spanje, zamirajo.
Pastirci za čredo zamišljeno spirajo.
Večerni zvon svečano svoj »Ave« zvoní.
Na polju kmet se ustavi in sklene roke
in moli za polje, za ženo, otroke, za se,
in tiha večerna spokojnost mu zre iz oči:
saj ve, da ves je v mogočnih božjih rokâh,
in kdor je v teh, kaj naj bo nemiren in plah!
Še kratko in pala na zemljo skrinostna bo noč —
o Bog, daj zánjo vsem nam svojo pomoč!
Razgrni, o angel, čez nas svojo mehko perot,
o Matí Marija, dobrotno na nas se ozri,
kraljevski in materni plašč svoj čez nas razpni,
vse varuj nas, Oče, duhov vseh in naš Gospod!*